

דברי הימים

ליקוטי דברי תורה על פרשת השבוע

נלקח מספר "שערי חיים" על פרשיות השבוע של מורינו הרה"צ שליט"א

כ"ז ניסן התשפ"א
שנה ה'

פרשת שמיני

שבת מברכין חודש אייר

גיליון 377

אין לקרוא גיליון זה בעת התפילה

להבדיל בין הטמא ובין הטהור

מספרים לנו חז"ל בגמרא מסכת פסחים (דף ג) : מעשה בשני תלמידים שהיו יושבים לפני הלל הזקן. שאל אותם אחד מהם מפני מה בוצרים ענבים בטהרה, ואין מוסקים זיתים בטהרה? שאל השני: מפני מה בוצרים ענבים בטהרה, ומוסקים זיתים בטומאה? שני תלמידים אלה שאלו אותה השאלה, אולם הראשון נזהר בלשונו... אמר הלל: מובטחני שהתלמיד הראשון, אשר שאל בלשון נקייה, יהיה גדול בתורה, ויורה הוראות ישראל. ואכן, לא עברו ימים רבים עד שהתפרסם שמו של התלמיד הראשון שיצא לתהילה, הלא הוא רבן יוחנן בן זכאי, שהורה הוראות בישראל. מעשה זה - אמר הגאון רבי אליהו מוילנא - מרומז בפסוק "ולהבדיל בין הקדש לחול, ובין הטמא ובין הטהור, ולהורות את בני ישראל", אדם המקפיד בלשונו להבדיל בין קודש לחול ובין טמא לטהור, הוא יורה הוראות לבני ישראל. את הסיפור להלן כתב רבי זלמן ורומן שהביא את הסיפור בטוב טעם: היה זה בעת סעודת המצווה החגיגית שערכה קהילת ראצפורט לרגל עלות רבי החודש, הגאון רבי נפתלי הערץ הלוי, על כס רבנותה. בסעודה השתתף גם ידידו משכבר הימים של הרב החדש - הצדיק רבי יחזקאל שרגא משינאווא. השניים הכירו עוד מן התקופה שבה חסה רבי נפתלי הערץ בצילו של הגאון הצדיק רבי חיים מצאנז, אביו של רבי יחזקאל שרגא. הסעודה הייתה כדי המלך - עם בשר, דגים, יין משובח וכל מיני מטעמים - כנאה וכיאה למעמד החשוב והחגיגי. גם האווירה בסעודה הייתה מרוממת נפש. לפתע נשמע קול זעקה מאצל אחד השולחנות. "יין נסך!!!", זעק הקול הבודד שעורר מיד גל של קולות רוגשים ורועשים. חיש מהר הועבר בקבוק היין שבגיננו פרצה הסערה, מיד ליד. עד אשר הגיע אל ראש השולחן. ואכן, על תוויתו של הבקבוק היה מאויר לא פחות ולא יותר... צלב. משמע, היין יוצר ביקב של גויים ואם כן דינו כ"יין נסך" לכל דבר! ברגע אחד נערכה האווירה המרוממת ותחושה של מכשלה גדולה ריחפה באוויר וצבטה בלבבות. הצדיק משינאווא נטל את הבקבוק בידיו, הביט בו היטב, בחן אותו מכל צדדיו וחיוך דק ומסתורי ריחף פתאום על שפתיו. תגובתו המפתיעה של האורח הנכבד השקיסה מיידית את המעלה. הכול היו סקרנים להבין את סוד החיוך וציפו למוצא פיו של הצדיק. רבי יחזקאל שרגא המתין עד שתשתרר דממה מוחלטת ואז פתח וסיפר:

לפני שנים לא רבות, התגוררה באחת משכונותיה היקרות של וורשה, אלמנה עשירה מאוד ששמה פולה ז'מורסקי. האלמנה חלשה על רשת מסועפת של בתי עסק שהניח אחריו בעלה המנוח; ביניהם גם יקב גדול לייצור יין. באחד הימים הגיע לחווילתה של האלמנה יהודי עשיר, איש עסקים. בעודו קרב אל מפתח הבית, פגעה בראשו אבן גדולה שהושלכה לעברו ופצעה אותו. עד מהרה הבחין בחיובו הארסי של זורק האבן - נער צעיר שהסתתר מאחורי אחד העצים בגינה. הנער היה בנה של האלמנה ז'מורסקי.

פצוע ונעלב התייצב היהודי לפני האלמנה תוך שהוא מתלונן על קבלת הפנים ה'חמה' לה זכה מצד בנה. האלמנה שהייתה אישה טובת לב והגונה, הזדעזעה עד עמקי נפשה מן המעשה ולא הסכה מהיהודי דברי התנצלות ופיוס. "נראה כי עסקי הרבים לא הותירו בידי די זמן להשקיע בחינוך בני", אמרה ופלטה אנחה.

לאחר שהיהודי סיים את ענייניו והלך, קראה אליה את בנה וייסרה אותו בדברי תוכחה קשים. הנער הביט בה בעיניים משועשעות ותמהות כאחד, כאומר: "מה לך אמי כי תזדעזעי כל-כך ממעשיי?! הלא בסך הכול היהודי הוא!..." משהבחינה בכך האם, פנתה אל בנה ואמרה: "דע לך, בני, כי היהודים שאתה כה בו להם, הם עמו הנבחר של האלוקים. מאז ומעולם סבורה הייתי כי דתם נכונה וצודקת. הלא תדע יקירי כי הן הדת הנוצרית והן הדת המוסלמית יונקות את יסודותיהן מן היהדות!"

בשומעו את הדברים תלה הבן באמו עיניים משתאות. הוא לא ציפה לשמוע מפיה דברים מסוג זה. "אם כדבריך, מדוע עד היום לא המרת את דתך והיית ליהודי?!", הקשה. שקעה האם בהרהורים, כבוררת את מילותיה. "מפני שעל אף הכול, סבורה אני כי כל אדם חייב ללכת בדרכי אבותיו ולהמשיך את מסורת האמונה שהניחו בידיך."

הכול חשו בשיפור שחל בהתנהגותו של הנער, בנה של הגבירה ז'מורסקי, אם כי איש לא ידע את סיבתו. למעשה, מאז אותה שיחה גלוית לב עם אמו, טרדהו מחשבותיו ולא הניחו לו. חלפו עוד שנים אחדות עד שהדבר אירע. יום אחד עזב הבן את הבית בלי להותיר אחריו עקבות. הוא נדד ונדד עד אשר הגיע אל ביתו של 'מלמד' יהודי בכפר קטן ונידח ליד לובלין. ה'מלמד' קיבלו לביתו ונענה בחפץ לב לסיפוק רעבונו הרוחני של הצעיר הנוצרי שביקש תחילה ללמוד את שפת הקודש.

לא חלף זמן רב והצעיר התגייר ונימול ונקרא בישראל שמו - דוד. הוא התמסר ללימוד חומש וסדר התפילות. משם התקדם הלואה שלב אחר שלב, כמהירות מדהימה, תוך שהוא מגלה כושר קליטה בלתי רגיל. בתוך כמה שנים אגר ידע תורני רב ובהמשך אף החל לרכז סביבו יהודים שביקשו ליהנות מלקחו. איש לא ידע מניין צץ לו האיש הצעיר אשר בורך בפה מפיק מרגליות.

עד לאותו היום שבו הופיעו בבית המדרש של שוטרס ומול עיניהם הנדהמות של כל שאר חובשי הספסלים, נטלוהו עמם. אל תעלומת זהותו והופעתו הפתאומית נוספה עתה גם חידת היעלמותו. במרתפי הכנסייה האפלים הואשם דוד בביזוי כבוד הדת הנוצרית וכעבור זמן לא רב הועלה על המוקד.

בחלוף זמן מה נעלמו עקבותיהם של שניים מבין כמרי הכנסייה בוורשה. יום אחד קיבלו ראשי הכנסייה מכתב שכתבו ושלחו השניים מארץ-ישראל. במכתב סיפרו שני הכמרים לשעבר, על השיחות הממושכות שניהלו במסגרת תפקידם, עם דוד, בבית-הכלא; שיחות שבעקבותיהן גמלה בליבם ההחלטה להתגייר. המכה השנייה שניחתה על ראשה של הכנסייה הייתה קשה וכואבת אף יקי הוראשונה. את תסכולם הנורא חיפשו להפיג במעשה כלשהו. ראשי הכנסייה בוורשה התכנסו והחליטו כי שורש העניין נעוץ בחינוך הכולל שהעניקה האלמנה לבית ז'מורסקי לבנה. לאור זאת, קבעו, לא תוכל תוצרתה לשאת עוד את סמל הנצרות...

הצדיק משינאווא עצר לרגע את שטף סיפורו. וכעבור רגע המשיך: מאז, כאמור, חלפו שנים והיקב הגדול של האלמנה ז'מורסקי נרכש על ידי יהודי ירא ושלם הנמנה עם באי חצרי. תחילה נזדעזע גם הוא למראה הסמל הנוצרי שעל תווית בית החרושת והוא אף ביקש לשנות את ההדפס של התווית. אולם כשגוללתו באוזניו את הסיפור שזה עתה שמעתם, החליט להותיר את התווית כמות שהיא, ובכך להנציח את מעשה הגבורה וקידוש ה' של דוד, בנה של האלמנה ז'מורסקי.

רבי יחזקאל שרגא עשה אתנחתא נוספת ומיד הוסיף: כעת התבוננו נא פעם נוספת בתווית שעל הבקבוק ואזי תגלו כי האיור שעליה איננו 'שתי וערב', אלא רק דומה לו, שהרי הכנסייה עצמה היא זו שאסרה על האלמנה את השימוש בסמל דתה! התבוננו אפוא את פשר חיוכי? סיים רבי יחזקאל את דבריו כשהקהל מרותק.

הסוף

זמני השבת

- 6:15 מנחה וקבל"ש א':
- 6:23 פלג המנחה:
- 6:45 סופ"ז הדלה"נ למנין א':
- 7:32 הדלקת הנרות:
- 7:40 מנחה וקבלת שבת:
- 5:03 עלות השחר:
- 6:15 נץ החמה:
- 8:00 דף היומי:
- 9:00 שחרית:
- 9:38 - 9:02 סופ"ז ק"ש:
- 6:00 מנחה מנין א':
- 7:40 מנחה וסעודה ג':
- 8:42 מוצאי שב"ק:
- 9:03 מוצאי שב"ק - ר"ת:

זיכוי הרבים

רכשו לכם זכות הפצת הגיליון 'דברי חיים' להצלחה ולסיד"ש בכל הענינים או להנצחת קרוביכם.

kehiladivrcichain@gmail.com

נדבת

הדפסת הגיליון והפצתו

לעי"נ

הר"ר ר' שמעון בן
הר"ר חיים יוסף
ליפשיץ זצ"ל

וזוגתו מרת בתיה גיטל
בת הר"ר זאב ליפשיץ

ע"ה אשר סבלו

ממתלאות

הנאצים ימ"ש

ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולקנני ישראל:

פרש"י לזקני ישראל להשמיעם שעל פי הדיבור אהרן נכנס לשמש בכהונה גדולה ולא יאמרו שמאליו נכנס, והדבר תמוה אין יחשדו את אהרן שהוא יכנס בעצמו למקום הקדושה ויקח השררה בלי רשות הקב"ה, וכמו צפ"ק שהענין הוא שכח המנהיג הוא רק מכח הציבור אם הם משתתפים ומסייעים להמנהיג בעבודתו הקדושה, אזי יש לו כח להנהיגם, כי המנהיג הוא שליח ציבור, וזה מש"כ רש"י שלא יאמרו מאליו נכנס שאהרן בא מכוחו אלא כוחו הוא מזקני ישראל.

ובספר צית פנחס כתב לבאר למצוא צפ"ק לזני חיים פרשת קרח דהטעות של קרח היה שסבר דכל מי שנתקדש בתורה ומצוות ומעשים טובים יכול להיות המנהיג הדור, אמנם זה טעות דלהיות מנהיג הדור הוא רק מי שממנין אותו במיוחד מן השמים אשר המלך מלכי המלכים חפץ ביקרו, ואף שצריך להיות צדיק אבל אין גדלות האדם מכריח שהוא צריך להיות המנהיג, וכן מצואר צפ"ק אוהב יסאל פרשת ויקרא וז"ל ומה שאנו רואים שיש להם מדרגות גדולות הכל הוא ע"י כפייה מן השמים לצורך העולם, וזהו מה שצוה השי"ת לקרוא לזקני ישראל שידעו שאהרן נעשה כהן גדול לא רק מחמת קדושתו אלא שנתמנה כן מן השמים.

בענין הנ"ל, מספרים שלאחר פטירת הגדוע זיהולא צפ"ק [בשנת תקנ"ג] התאספו ראשי הקהילה למנות רב חדש בא"ר יעקב בנו של הנ"ל [שהיה ג"כ גאון עצום] והעיד שלפני פטירתו צוה אביו שבנו ר' שמואל ימלא מקומו, קם א"ר מראשי הקהילה ואמר שאינו מאמין לדבריו כי ר' יעקב יש לו נגיעה שרצה שאחיו יהיה הרב, השיב לו ר' יעקב מרש"י הנזכ"ל מבואר שהזקנים לא היו מאמינים לאהרן שהקב"ה מינה אותו לכהן גדול, ולכאורה קשה אם אין מאמינים באהרן איך יאמינו במשה, אלא נראה מזה שלאהרן לא היו מאמינים כיון שהיה נוגע בדבר אבל למשה כן האמינו, והטעם למה האמינו את משה, כי אם היה רוצה ללשקר היה אומר שהוא בעצמו נצטווה להיות כהן גדול, וכיון שלא אמר על עצמו נאמן בו, וכן אני לא רציתי להיות רב רק אחי ולכן צריכים להאמין לי.

ויהי ביום השמיני וגו':

הקשו המפרשים למה כ' ביום השמיני כאילו הוא טפל לשבעת הימים הקודמים ליום ראש חודש ניסן הוא יום הראשון לעשרה דברים כמבואר במדרשי חז"ל וברש"י, ונראה דהנה ביום זה קרה הרבה דברים בלבד יום השמחה של הקמת המשכן שזו להשראת השכינה קרה ענין נורא של מיתת בני אהרן וכל בית ישראל יבכו, ויש בזה מוסר השכל, דהנה מפרשיות אלו מתחיל פרשיות טומאה וטהרה, ויש ג' סוגי טומאה, יש טומאה שהאדם מביא על עצמו באיסור, ויש שהטומאה בא עליו במקרה, ויש טומאה שמצוה לטמאות א"ע, איסור אכילת דברים טמאים הגורם לטימטום הלב, וכן מצוה טומאה הבא ע"י דיבורו של לשה"ד, וכן טומאת כהנים, אלו דברים האסורים והאדם מביא על עצמו באיסור, ויש טומאת מת זב וזבה, שזה בדרך כלל טומאה הבא ע"י מקרה, ויש טומאת מת מצוה וקורבניו שזה מצוה, וכל זה קרה ביום ר"ח ניסן, נדו"א גרמו טומאה לעצמם בקרבנות לפני ה' באש זרה אשר לא צוה, דברים אחרים נעשים טמאים במקרה, ומישאל ואליצפן נכנסו לקה"ק בציווי ה' להוציא את נדו"א.

ויש בזה רמז לגדול למצבו של אדם שמרגיש לפעמים התרחקות בין בגשמיות ובין ברוחניות, ויש בזה ג' אופנים לפעמים הוא הגורם ולפעמים במקרה ולפעמים מחוייב לעשות דבר אבל הדבר כרוך בקושיים ואפילו עגמ"ג, וכולם צריך לדעת שיש חיון, לכל טומאה יש גהרה, וטמא אי אבות הטומאה יש ענין של תחייה לעת"ל וכש"כ אב הטומאה ונתן עליו מים חיים אל כלי, וכן ענין טהרה במקרה, ותורה תקנתו של בעלי מצורע ומי שיש לו טימטום הלב, ואלו שלא יכלו לעשות הפסח מחמת שהיו טמאי מתים של נדו"א היה להם תקנה בפסח שני.

קח לך עגל בן בקר לחטאת, ואל בני ישראל תדבר לאמור קחו שעיר עזים לחטאת ועגל לעולה:

כתב רש"י שאהרן היה מביא עגל לכפר על חטא העגל שעשה, ובני ישראל הביאו ג"כ עגל לעולה לכפרת חטאם,

ולכאורה קשה למה הביא אהרן חטאת ובני ישראל הביאו עולה, וי"ל דאף שאהרן עשה את העגל מ"מ מחשבתו היה לטובה שאמר להם שימתינו למחר ובנתיים יבוא משה, וגם עשה חשבון שמוטב שהוא יעשה ולא יעשו אחרים כדי שלא יהיה נעשה כראוי, נמצא שמחשבתו של אהרן היה טוב אמנם סוכ"ס עשה מעשה עבירה בעשיית העגל, ולכך הביא חטאת, משא"כ בני ישראל הם לא עשו את העגל בפועל אמנם מחשבתם היתה לרעה לכן הביאו עולה לכפר על הירהורי הלב.

קח לך עגל בן בקר לחטאת:

המפרשים הקשו איך הביאו קרבן של עגל לכפר על חטא העגל הא קיי"ל אין קטיגור נעשה סניגור ומשום כך לא נכנס הכהן גדול ביוכ"פ בבגדי זהב לקודש הקדשים, משום שהעגל היה משל זהב ואין קטיגור נעשה סניגור, ונראה ע"פ דברי המדרש על הפסוק ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדב, שהאתרוג בא לכפר על חטא עץ הדעת, שהעץ הדעת היה האילן של אתרוג, ולכאורה ג"כ קשה הא דקיי"ל אין קטיגור נעשה סניגור איך ישתמש עם האתרוג לכפר על חטא הנעשה באתרוג, אמנם ידוע החילוק בין יוכ"פ לסוכות, יוכ"פ הוא תשובה מיראה וסוכות הוא תשובה מאהבה כי סוכות הם ימי שמחה, ובתשובה מיראה זדונות נעשו כשגגות ממילא נשאר רושם החטא ומשום כך אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, משא"כ בתשובה מאהבה זדונות נעשו כזכיות ממילא לא נשאר רושם של חטא ושפיר לא שייך בזה ענין קטיגור נעשה סניגור, ולכן אף שביוכ"פ אין להשתמש בבגדי זהב, אמנם בסוכות דהוי תשובה מאהבה שפיר נטילין האתרוג אף שהוא הקטיגור, משום דנעשה תשובה מאהבה, והנה אמרו חז"ל ויהי ביום השמיני שאותו היום ראש חודש ניסן היה שמחה גדולה בכלל ישראל על הקמת המשכן, ממילא עשו תשובה מאהבה, וא"כ שפיר הביא עגל לכפרה כי ביום ההוא מכח התשובה מאהבה נעשה העגל לזכות.

קח לך עגל בן בקר לחטאת, ואל בני ישראל תדבר לאמור קחו שעיר עזים לחטאת ועגל לעולה:

וכתב רש"י שאהרן היה מביא עגל לכפר על חטא העגל שעשה, ובני ישראל הביאו ג"כ עגל לעולה לכפרת חטאם, ולכאורה קשה למה הביא אהרן חטאת ובני ישראל הביאו עולה, וי"ל דאף שאהרן עשה את העגל מ"מ מחשבתו היה לטובה שאמר להם שימתינו למחר ובנתיים יבוא משה, וגם עשה חשבון שמוטב שהוא יעשה ולא יעשו אחרים כדי שלא יהיה נעשה כראוי, נמצא שמחשבתו של אהרן היה טוב אמנם סוכ"ס עשה מעשה עבירה בעשיית העגל, ולכך הביא חטאת, משא"כ בני ישראל הם לא עשו את העגל בפועל אמנם מחשבתם היתה לרעה לכן הביאו עולה לכפר על הירהורי הלב.

בענין אין קטיגור נעשה סניגור ראיתי באופן אחר מה שכתבו המפרשים לבאר הענין בהקדם דברי רש"י שכתב "להודיע" שבא לכפר על חטא העגל, דהו"ל שהעגל בא לכפר ומהו ההודעה בזה, אמנם בריש קידושין מבואר דאין לגרש אשה בכסף דכיון שנתקדש בכסף אין קטיגור נעשה סניגור, ומקשה הגמ' שם והלא שטר שהאשה מתקדשת בשטר ומתגרשת בשטר, ומתוך הגמ' שם דמילי דהאי שטרא לחוד ומילי דהאי שטרא לחוד, וכיון שנכתב שם שני ענינים נפרדים ניכר הדבר ולא אמרינן אין קטיגור נעשה סניגור, ולכן כתב רש"י שבשעה שהביא אהרן העגל היה צריך להודיע שזה לכפר על חטא העגל וממילא בזה שהיה מודיע לכולם שהוא ענין של כפרה הוי כמו שטר דמילי דהאי לחוד ומילי דהאי לחוד, אבל ביוכ"פ כתיב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד ולא היה למי להודיע, לכן לא היה יכול לעשות העבודה בבגדי זהב.

וענין זו מצינו גם בקרבן פסח דכתיב "ואמרתם" זבח פסח הוא לה', לכאורה קשה למה הוצרכו שיהיה דוקא באמירה, וי"ל דכיון דכתיב משכו וקחו לכם צאן לכפר על מה שעבדו ע"ז, כי במצרים עבדו להצאן, א"כ הוי כמו קטיגור הנעשה סניגור, לכן אמר התורה "ואמרתם" זבח פסח, וממילא ע"י האמירה הוי מילי דהאי לחוד ומילי דהאי לחוד.

שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש לעולה:

חיתא במדקש שעיר עזים לכפר על חטא מכירת יוסף דכתיב שם ויטבלו את הכתונת בדם שעיר עזים, ועגל לכפר על חטא העגל, ויש להבין למה הוצרכו אז לכפר על מכירת יוסף, וכתבו המפרשים כי באמת היה להשבטים טענה על יוסף

שהביא דיבתם רעה אל אביהם, שהיה לו ליוסף לומר להם מוסר ותוכחה ולא לדבר בפני אביהם, וזה היה ההצדקה למה מכרו את יוסף, והנה בחטא העגל אמרו חז"ל שחור רצה לומר להם תוכחה ולא שמעו לו והרגו [ע"י ברש"י עה"פ ויבן מזבח לפניו מזבח לפניו והוא חור], א"כ בזה הראו שאין הם מקבלים תוכחה, ושוב היה יוסף צודק שלא הוכיח להם שידע שלא יקבלו ואולי ירגו אותו כמו שעשו כאן בחור, וכיון שאין הם יכולים להצדיק עצמן בזה שוב הוא חטא מכירת יוסף בלי שום הצדקה, נמצא בשעת חטא העגל נתעורר שוב ענין מכירת יוסף לכן הביאו כאן כפרה ע"ז.

כי היום הי נראה אליכם:

איתא בספיה"ק כי ביום שהתחילו להקריב קרבנות במשכן התחילו ג"כ בבית המקדש של מעלה להקריב כי הוא מכוין כנגד ביהמ"ק שלמטה, ואיתא בגמ' סוף מנחות שהמלאך מיכאל הוא המקריב שם קרבנות, והנה נראה אותיות אהרן, אליכם אותיות מיכאל, להורות שבשעה שאהרן התחיל העבודה התחיל מיכאל ג"כ.

כש"כ כ' שאהרן היה בוש אמר לו משה למה אתה בוש לך נבחרת, י"ל בכמה אופנים, א' שמשה אמר לו לך נבחרת מפני שאתה בוש, ולב נשבר ונדכה א' לא תבזה, ב' אהרן לא היה לו בחירה על חטא העגל כי הכל נעשה להורות תשובה לרבים, ונבחר מלך מלמעלה, ג' להורות שאף שיש ענין של חטאתי נגדי תמיד אבל לא בשעת עשיית המצוה שאז צריך להיות בשמחה, כמבואר בתניא שאז אין הזמן לעשות חשה"נ.

זה הדבר אשר צוה הי תעשו:

אמרו חז"ל אותו יצה"ר תעבירו מלבכם, צוה בגימטריא ק"א אינו דומה שונה פרקו מאה למאה ואת ענין יותר מן הרגילות, והתחדשות, מאה ואחת עם יחידו של עולם, וכן היה בנשיאים כ"א הקריב בהתחדשות, זה קרבן, זה קלי ואנוהו, כ"א אמר שירה מצד עצמו מודים דרבנן הכל אומרים שאין א' מוציא את השני.

זה הדבר אשר צוה די תעשו וירא עליכם כבוד די:

כתב צלור החיים הקדוש ז"ל זה הדבר הרמז למילה וביאר שם כי הכוונה לערלת הלב המבדילה בין ישראל לאביהם שבשמים, וזה כונת המדרש וז"ל זה הדבר אמר להם משה לישראל אותו יצה"ר העבירו מלבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום עי"ש, וכתב מו"ח גאב"ל מחזיקי הדת מאנטקסטער ז"ל דאפשר להוסיף על דבריו עפ"י דברי חז"ל גבי מלחמת עוג מלך הבשן דכתב ויאמר ד' אלי אל תירא אותו וברש"י שם ובסיוח לא הוצרך לומר אל תירא אותו אלא מתירא היה משה שלא תעמוד לו זכות ששימש לאברהם, ומפני כן לא כתב פ' חקת עפ"י דברי הזוה"ק ח"ג פ' חקת דף קפ"ד ע"א כי אותו הכוונה על אות מילה והיינו שמשה היה ירא מעוג מפני שהיה מהול, ולכן אמר לו הקב"ה אל תירא מאות שלו כי פגמו והענין כי עוג נימול ביחד עם אברהם אבינו, אבל משה רבינו נולד כשהוא מהול ולא היתה לו הזכות של מעשה מצוה זו וע"כ ירא, ע"כ אמר לו הקב"ה שלא יירא ממנו כי עוג אבד כבר זכות המילה, וזה מש"כ במדרש שאמר משה רבינו ע"ה לישראל אותו יצר הרע ר"ל היצה"ר של עניני אות ברית קודש תעבירו מלבכם כי עינא ולבא תרי סרסורי דעבירה, ואז כבר יהיה לכם בנקל לעבוד השי"ת בכל הענינים ואז יראה אליכם כבוד ה' שתהיה השראת השכינה בבני".

וילא אהרן את יידיי אל העם ויברכם:

כתיב ידו חסר בלא י' דהיה לו לכתוב "ידיי", כי אהרן הבין וידע שאין הברכה כהנים מכוחו אלא הוא ברכת ה' על ידו, וממילא כתיב בלשון חסר להורות שהרגיש שהוא חסר ורק מכח השי"ת יכול לברך, עוי"ל כי רמז בזה למה שמבואר בשו"ע או"ח סימן קכ"ט שיש לחבר השני ידים שיהיו כאחת, לזה רמז ידו לשון יחיד שיהיה כאילו הכל ביחד.

וילא משה ואהרן אל אהל מועד:

ופרש"י למה נכנסו אחר כל העבודות שראו שלא ירדה שכינה "מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל", ויש להבין למה לא ירדה שכינה מקודם בשעת העבודה ובשעת ברכת הכהנים, וי"ל להורות שכלי תפילה אין מקבלים כלום, ואף שאהרן עבד עבודה בתשובה שלימה ובכל המדרגות, מ"מ השכינה יורד רק לאחר בקשת רחמים, וזה ענין אמירת רצה על העבודה, וכן אח"כ כ' רש"י שמשה ואהרן אמרו ויהי נועם ה', מכאן מקור נאמן למנהג ישראל לומר קודם המצוה ויהי נועם ולבקש רחמים שהמצוה יתקבל לרחמים ולרצון, ויביא לדביקות האמיתי במקור החיים.

וילמע משה ויילב בעיניו:

איתא בספיה"ק ז"ל ששמה התפעל שאהרן הכהן עבד את השי"ת לא רק בבחינת וידום אהרן אלא שהיה יכול להחזיק מעמד ולא לאבד את ראשו במצב כזו וזה ייטב בעיניו, וזה בא ע"י הכנת משה בשבעת ימי המילואים לפרק ולקומם המשכן בבחי' כי שבע יפול צדיק וקם. [מעשה בצדיק א' שנתן חתיכת בד למשהו שיעשה בגד ציצית ועשה בטעות שני נקבים ואמר הצדיק טוב מאוד א' להניח בתוכו את הראש והשני שלא לאבד את הראש].

וילמע משה ויילב בעיניו:

ומבואר בזבחים ק"א. ובפרש"י הודה ולא בוש לומר לא שמעתי אלא אמר שמעתי ושכחתי, ויש להבין מה שבח הוא זה על משה רבינו שהיה מודה על האמת, ולמך הגר"א שמואלצ"ח ז"ל שלמשה רבינו היה הרבה שיקולים וחשבונות שלא לומר שכחתי אלא לומר לא שמעתי, שהרי אם שכח עלול הדבר לעורר ספק על שארי דברים אולי אין הדברים לאמיתם, ואולי יש איזה טעות וכדומה, והיה לו למשה לעשות חשבון "לשם שמים" שלא להיות מודה לגמרי על האמת, אמנם משה רבינו ידע שאין בונים ומסורים לתורה לכלל ישראל אלא במידת האמת לגמרי, ולכן כ' במלאכי ג' [ותורת משה עבדי] משה לא עשה שום חשבונות אלא היה עבד נאמן להגיד האמת לגמרי, ולא לעבור על מדבר שקר תרחיק בכלל, וזה היה הלימוד במעשה זו.

ושמעתי פעם שהג"ר יעקב יוסף ז"ל שהיה רב הכולל בניו יארק מגדולי תלמידי הגאון רבי ישראל סלנטר ז"ל אמר פעם שהתקרב לרבו משום מעשה שהיה, הגרי"ס היה כידוע גאון אדיר ועילוי גדול והיה נוסע ממקום למקום לפרסם את השיטה והדרך שלו של לימוד מוסר, והיה מגיע למקום ואומר פילפול עצום והכל ראו שמדובר כאן מאדם גדול בתורה ואח"כ היה מורה להם את דרך לימוד המוסר, פעם אחת הגיע לעיר א' והיו שם כמה גדולי תלמידי חכמים, והגרי"ס אמר פילפול עצום ובאמצע הקשה א' קושיא עצומה, והגרי"ס חשב לרגע ואמר האמת אתך ואני צריך להפסיק כי הפילפול אינו אמת, אח"כ אמר הגרי"ס היה לו כמה וכמה אופנים בדרך שאינו אמת לגמרי ליישב הקושיא ולהשתיק השואל, אבל חשבתו בעצמי ככה אתה רוצה לבנות ולהדריך דרך המוסר ע"י חסרון ודובר אמת בלבבו, זה לא יכול להיות "מוסר אין בונים בשקר", וכל החשבונות נופלים בבירא, ואין אני אפוסטרופוס על דרכי השי"ת, ומזה התפעל הרב יעקב יוסף ודבק מאז בהגרי"ס.

וידבר הי אל משה ואל אהרן לאמור אליהם דברו אל בני ישראל לאמור זאת הויה אשר תאכלו וגו':

וקשה מהו שני פעמים לאמור, ומי בספיה"ק קדושת לוי שחז"ל אמרו שמשה רבינו לא רצה להניק מנכרית כי היה עתיד לדבר עם השכינה, וכן מבואר בשו"ע שחלב עכו"ם ושאר מאכלות אסורות מולידין שבע רע בהאיש, והנה לעתיד לבוא כתיב [ביואל ג' א'] שכל בני ישראל יאמרו נביאות, נמצא שכל איש ישראל צריך לזוהר מאוד מחמת טעם זו שלא לטעום שום מאכל איסור, שאם יטעום לא יוכל לומר נביאות, וזה מה שאמר "לאמור אליהם" שידעו שאני עתיד לדבר עמהם לכן לא יאכלו מאכ"א.

להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל:

הגרעק"א אמר פעם עפ"ד הגמ' יומא פ"ב שהיה מעשה באשה מעוברת שהריחה ריח מאכלים ביוכ"פ והוצרכה לאכול, באו לשאול רבי אמר לחישו לה באזנה שהיום יום כיפורים, לחישו לה ולא אכלה, קרי עליה בטרם אצרך בבטן ידעתין [ירמיה א'] נפק מינה ר' יוחנן, שוב אירע מעשה במעוברת שהריחה ריח מאכלים ביום הכיפורים, אמר רבי חנינא לחישו לה ולא הועיל, קרי עליה זורו רשעים מרחם [תהלים נ"ח] נפק מינה שבתאי שהיה רשע, ואף שבוודאי פיקוח נפש דוחה כל המצוות שבתורה, מ"מ כנראה שכאן לא היה מצב של פיקוח נפש אלא ענין של דמיון, וזה מרומז כאן בפסוק "להבדיל בין הטמא ובין הטהור" כלומר אפשר להבדיל מי הוא הטהור ומי הוא הטמא, "בין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל", [חיה היא יולדת כמש"כ כי חיות הנה, דהיינו אם החיה אוכלת ביוכ"פ סימן שהולד לא יהיה כראוי, ואם מונעת עצמה מלאכול סימן שהולד יהיה טהור וצדיק.

בענין מאכלות אסורות יש כמה שיטות בראשונים: שיטת הרמב"ם בפירושו על התורה בפרשתנו שמאכלות אסורות יש בהם סגולות רעות המזיקים לגוף, וראיה לכך שטבע של בהמות טמאות שונה מן הטהורות, ומביא שם שחלב החזיר יכול להזיק להגוף ועוד ענינים, וכך כתב החינוך מצוה ע"ג, אבל העמיקה דומה דעה זו מכל וכל וכ' שאם נאמר כן הורדנו חלילה את מדרגת התורה האלקית במדרגת חיבור קטן מספרי הרפואות, ועוד טוען בעל העקידה הלא אנו רואים את הנכרים אוכלים מאכלות אסורות והם בריאים וחזקים בגופם, ולא עוד אלא שיש כמה מיני מאכלים כשרים שלא אסרן התורה אע"פ שהם מזיקים לגוף, לכן כתב שטעם האיסור שהן מטממות את כח השכל ומולידים באדם תאוות בהמיות ונכריות, וכן מובא בספרינו בפרשתנו, ובאדם המעייף בדברי הרמב"ן יראה שגם הוא מסכים לשיטה זו שמאכלות אסורות גורמים מידת האכזריות באדם, וכ' גם לענין בשר בחלב אף שאינו מאכל נתעב מ"מ כדי שלא נהיה אכזרי לא ירחמו שנחלוב את האם ונצייא ממנה החלב שנבשל בו הכן, וע"ע צאנז עזרא פרשת משפטים עה"פ לא תבשל גדי בחלב אמו, ועכ"ז מודים כל הראשונים שמאכלות אסורות הוא חוק, וטעמים אלו אינם אלא תוצאה מאי שמירת חוקים אלו.

יש לזכור ולברך קודם סוף חודש ניסן את הברכה שעושים על האילנות כמבואר בשו"ע או"ח סי' רכ"ו נוסח הברכה: בא"י אלקינו מלך העולם שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות ליהנות בהם בני אדם, - יש לברך דוקא על אילני פירות ולכתחילה אין לברך ברכה זו בשבת, [כף החיים שם] גם נשים חייבות בברכה זו ואינו נקרא מ"ע שהזמן גרמא [עי' שו"ת הר צבי סימן קי"ח].
צא"ל כתב שהנזהר בברכה זו, ולברכו בכונה ובשמחה, עליו נאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה' ויתן לך גו', וע"י הברכה מתקן הנשמות המגולגלות בעצי השדה ומבקש עליהם רחמים.

פרפראות על פרקי אבות שמתחילים לאחר הפסח

מתחילים כל שבת פרקי אבות במשנה זו: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר.

באלשיך הקדוש כתב דזה הקדמה לפרקי אבות, שאם לפעמים נופל לאדם במחשבתו למה החמיר התורה כל כך על בני ישראל ברמ"ח מצות ושס"ה לאוין, וחז"ל החמירו בגדרים וסייגים ובהנהגות טובות, כי בניי אינם דומים לאומה"ע שהם נפש הבהמית אלא בניי יש להם חלק אלוך ממעל חצובה מתחת כסא הכבוד, וצריך שמירה יתירה, כמבואר במדרש עה"פ זאת החיה אשר תאכלו משל לרופא שנכנס אצל מסוכן ונוטה למות הוא מתיר לאכול מה שרוצה אבל מי שחולה קצת ויש לו סכויים אומר לו את זה תאכל ואת זה לא תאכל, כן האוה"ע שהם כמתים יכולים לאכול מה שרוצים, אבל בני ישראל הם חיים, אתהלך לפני ה' בארצות החיים דהיינו לעוה"ב, צריכים להיזהר ביתר שאת וביתר עז, וזהו ההקדמה כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, וענין נצר מטעי מורה על ירידת הנשמה לתוך הגוף כמו אילן שנוטעין ויש לו שרשים מלמטה וא' בלי השני אינו שוה כלום, כמו כן הגוף בלא נשמה ונשמה בלא גוף אין לא' תועלת בלי השני ועבודת האדם להיות לעשות מהגוף דבר שבקדושה ואז מעשי ידי להתפאר.

ההקדמה של כל ישראל מורה האמונה בהשאת הנפש, ותכלית האדם בעולמו וחי בהם מתרגם לחיי עלמא דהיינו לעולם הבא, כי זה עיקר גדול באמונתנו הק', וכמבואר במדרש רות פרשה ב' אות כ"ה שרות אמר לנעמי: את אשר תלכי אלך באשר תליני אליך עמך עמי ואלקייך אלקי, אמרה לה בתי אין דרכך של בנות ישראל לילך לבתי תיאטראות ולבתי קרקיסאות שלהם, אמרה לה את אשר תלכי אלך, אמרה לה בתי אין דרכך של ישראל לדור בבית שאין שם מזוזה, אמרה לה באשר תליני אליך, עמך עמי אלו עונשין ואזהרות, ואלקייך אלקי אלו שאר מצות, באשר תמותי אמות אלו ד' מיתות בי"ד סקילה שריפה הרג וחנק, ושם אקבר אלו שני קברים המתוקנים לבי"ד א' לנסקלין ולנשרפין וא' לנהרגין ולנחנקין, ולכאורה יש להבין מה החשיבות של כך הלכה על מקום קבורת הרוני בי"ד, אלא שנעמי רצתה להראות את רות שהאמונה בהשכר ועונש הוא עיקר גדול באמונתנו, והמחלל שבת או שאר עבירה נידון על כל חטא וחטא בפנ"ע.

עוד טעם שמתחילין פרקי אבות במשנה זו, כי במד"ש לפי שכל מלאכה שאדם מתחיל לעשות צריך לידע התכלית של אותה מלאכה, ואם אינו יודע תכליתה אינו עושה המלאכה בחיבה כיון שאינה יודע התועלת למשל אם אדם בונה הבית הוא בונה בחיבה שיועד התכלית של המלאכה שיהיה לו מקום לדור, וכן אדם היודע שעבודתו בעוה"ז בתורה ובמעש"ט הוא לשם תכלית, הוא עושה בחיבה ובחשק.

ראש חודש אייר

סעודת ר"ח תתקיים

אי"ה ביום שני בערב

בשעה 10:00

המולד: יום ב', שעה 7, 47

מינוטין, 6 חלקים

ברכותינו שלוחה מעמקי ליבנו מעומקא דליבא ונשגר בזאת איחולנו, קדם מעלת האי גברא יקירא, איש חמודות יקר שבערכין, רודף צדקה וחסד ומעשים טובים, מעוטר בכל מידה נכונה, מקבל את כל אדם בסבר פנים יפות, ויעקב איש תם ישב אהלים, כבוד ידידנו

ר' **יעקב גרינוואלד** הי"ו

לרגל השמחה השרויה במעונו

בלידת בתו שתחי' בשעתו"מ ובמזל"ט

יהא רעוא מן קדם אבוהון דבשמיא שיזכה לגדלה לתורה ולחופה ולמעשים טובים, ויתברך בבני הגוני, חיי אריכי דורות ישרים ומבורכים עוסקים בתורה ובמצוות בנהורא מעליא ולזכות במצות "באו לפניו ברננה" (בגימטריא יעקב גרינוואלד). אכ"ר

לע"נ

הרה"ח ר' פינחס בן הרה"ח ר' בנימין ביינוש וזנבים זצ"ל

אשר הלך לעולמו לאחר שהזכין ביסורים קשים וקבלם באהבה בשב"ק פ'ר' שמיני לסדר 'בקרובי אקדש' - בניסן תשע"ז

